

DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA OČAMI KRONIKÁROV

JÁN VANÁK, ZAHYNUL
V I. SVETOVEJ VOJNE

HLINKOVA
MLÁDEŽ

Píše sa rok 2025, práve začína štvrtý rok vojny na Ukrajine. Celý svet zbrojí a často sa skloňuje 3. svetová vojna. Od konca tej druhej svetovej vojny uplynulo už 80. rokov. Už je málo takých, ktorí ju prežili a ktorí by nám mohli niečo povedať o jej priebehu. Preto som sa rozhodla hľadať v kronikách obcí Jaslovce, Bohunice a Paderovce, ktoré boli ešte v tom čase samostatné obce. Je to doslovný prepis kroniky Bohuníc, doplnený o informácie z Jasloviec a Paderoviec. Niektoré veci z kroniky Jasloviec a Bohuníc sú totožné, prelínajú sa, pretože pre obidve obce písal kroniku Šimon Valovič, kroniku Paderoviec písal Cyprián Lužák do roku 1945 a potom Ján Vrabec. Ak budete čítať čo sa písalo v kronike pred 80-timi rokmi niekedy budete mať dojem, akoby ste čítali to, čo sa deje v tejto dobe.

Rodáci starších ročníkov majú ešte aspoň matné vedomosti o tom ako sa oslobodzovala naša obec. Učili sme sa to v škole. Naša obec sa rozrástla, žije tu veľa nových, mladých obyvateľov, ktorým budú tieto informácie určite vzácne, pretože bez poznania minulosti je ťažké pochopiť prítomnosť.

Použijem citát stredovekého lekára a filozofa Avicennu

**„Keby ľudia a vládcovia vedeli,
čo stratia vo vojne a ako málo toho získajú,
neboli by vojny“**

*Božena Krajčovičová
starostka*

ROK 1938

Rok 1938 bol rokom veľkých svetových udalostí. Už na jar bolo badať veľkú nervozitu a zvýšenú nespokojnosť medzi našimi menšinami, Nemcami a Maďarmi. Verejné prejavy bývalých našich veľikášov na ukludnenie ľudských vášní vyzneli naprázdno, pretože to, čo sa v máji nedokončilo a nepodarilo bolo pozdejšie v Mníchove uskutočnené. Darma sa poriadali dni brannosti národa, darmo sa poriadali, darmo sa burcovala v mladých synoch a dcérach národa väčšia lojalnosť a láska k armáde a darmo sme sa odvolávali na našich silných západných a východných spojencov, ktorí nás v najkritickejších chvíľach trvania nášho štátu nadobro opustili a nechali napospas významnej Mníchovskej dohody. To, že nám bolo zabrané územie, bude v dejinách nášho národa zaznamenané a my, ktorí sme v zákopoch čakali iba na povel, aby sme sa pustili do válečnej vravy, museli sme sa bez vystrelenia čo len jednej guľky pozerat ako nám naše úrodné kraje berie Maďar.

Prvým zásahom do poriadku a pokoja bola májová čiastočná mobilizácia nazvaná „zvláštnym cvičením“, ktorá v obci vyvolala skutočný rozruch. Ľudia ešte predtým pilne sledovali správy tlačovej kancelárie z Prahy a Viedne, počúvali správy ako lord Runciman so svojou suitou prišiel študovať národnostnú otázku do Česko-Slovenska a ako jednanie našej vlády s Nemcami pokračujú. Jednanie stroskotali. Runciman odišiel a došla májová čiastočná mobilizácia, ktorá iba na čas zažehnala nepokoj, lebo na jeseň ukázala sa ona znovu a tento raz v sile do 40 roku, čo bolo asi 20 odvodových ročníkov v plnom výstroji. Veru, darmo sa záložníci tešili na pokoj, ani päť z májovej mobilizácie si nezohrali a už tu 24. septembra stáli znovu čerství a zdraví. V dedine to vyzeralo skutočne ako v slzavom údolí. Ženy a deti plakali a ne jeden záložník s nimi.

Vojenská správa nielenže brala kone, ale i povozy, nákladné, osobné autá, motocykle, bicykle a všetko to, čo sa mohlo upotrebiť pre vojenské účely. Z našej obce tiež odišli kone a povozy na vojnu. Čo však obce Jaslovce a Bohunice postrádali, boli mladí ľudia, ktorí mali práve v dobe hospodárskych prác zostať doma. Boli to všetko mladí muži od 21 do 40 rokov. Tí starší, ženy a nevojací pracovali doma ako mohli. Z Bohuníc odišiel i miestny farár Janko Čermák, takže bohunická farnosť musela byť počas jeho neprítomnosti 3 týždne.

Po demobilizácii, ktorá končila 15. decembra nastali na Slovensku veľké zmeny. Slovensko dostalo autonómiu a slovenské veci došli do slovenských rúk. Bola to práve Žilina, kde sa slovenskí predstavitelia dohodli a kde zanikli stranické boje. Tu sa utvorila tá mohutná Hlinkova slovenská ľudová strana (Strana slovenskej jednoty), ktorá 18. decembra dosiahla na Slovensku 98 % hlasov. Tu v Bohuniciach hlasoval každý za nové a slobodné Slovensko, iba jedna žena nie.

Odchodom prezidenta Beneša za hranice nastáva v štáte nový život i keď nám Maďari zabrali veľký kus zeme. Nastupuje veľký prezident Emil Hácha, tvorí sa slovenský snem so 63 poslancami na čele s Dr. Josefom Tisom. Organizuje sa Hlinkova garda, vyprázdňujú sa miesta vo verejných a štátnych službách a kričí sa o židoch. Nastáva nový život i na dedinách, blížila sa Vianoce, Nový rok a každý si praje lepšiu budúcnosť a pokoj.

Slovenský prevrat 6. októbra 1938

Rok 1938 bol pre Slovensko rokom veľmi rušným. Slovensko sa v ČSR neuspokojilo. Na Slovensku bolo mnoho Čechov, ktorí zaberali najlepšie platené miesta a Slováci sa museli uspokojiť len odrobinkami. Niet divu, že jak v ľude, tak v inteligencii sa proti takému jednaniu vzťahal odpor. Československý pomer kazili aj hospodárske otázky. Sebedovosť našich ľudí bolo veľmi urazené, keď obilný monopol dával väčšie ceny v Čechách a na Morave ako u nás, lebo cena obilia sa znižovala vzdialenosťou od Prahy. Rozdiel nebol ani veľmi veľký, ale našich ľudí hnevalo, že Česi hľadeli na nich ako na národ druhoradý, akčkoľvek pri slávnost-

ných okamžikoch sa do nás vbíjalo, že Česi a Slováci sú jeden národ s rovnakými právami a povinnosťami. Prax však bývala iná. Slováci sa vždy domáhali autonómie, ktorá im bola sľúbená v Pittsburskej dohode. O uskutočnenie Pittsburskej dohody bojovala Slovenská ľudová strana s Andrejom Hlinkom na čele. Keď po prevrate nikto z vládnych činiteľov nechcel vedieť o Pittsburskej dohode, vstúpil Hlinka do opozície. V roku 1927 vláda priznala Slovensku aj iným zemiam určitý druh samosprávy, preto ľudová strana vstúpila do vlády. Vystúpila však čoskoro, keď videla, že samospráva jestvuje len na papieri. V našej dedine väčšina išla za hlasom Andreja Hlinku. V posledných rokoch už menej. Hlinka sa pri každej príležitosti dovoľával Pittsburskej dohode, ale jeho práca bola márna. Posledným výkrikom, ktorým sa Andrej Hlinka a jeho stúpenci dovoľávali Pittsburskej dohode bola manifestácia v Bratislave 5. júna. Dr. Hletko, Slovák z Ameriky ukázal tam originál Pittsburskej dohody. Z Bohuníc bolo tiež mnoho ľudí v Bratislave. Ovšem aj manifest z 5. júna zostal nepovšimnutý. Nemocného Antona Hlinku, ktorý len s napätím posledných síl sa zúčastnil manifestácie, to veľmi bolelo. Ale bolesť jeho netrvala už dlho, lebo dňa 16. augusta 1938 dotieklo jeho vznešené srdce. Krajom sa niesli jeho slová „Národe môj, milujem Ťa a nikdy na teba nezabudnem.“ Smútok sa roznesol po celom Slovensku a vkradol sa i do našej dediny. Hlinkovo srdce, ktoré toľko milovalo svoj národ zavolalo niekoľko našich občanov na pohreb až do Ružomberka. Tí, ktorí sa nemohli zúčastniť pohrebu smútili doma a pri rádiách odprevádzali v duchu svojho vodcu na jeho posledný odpočinok. Pomery v ČSR prišli až k Viedni, kde sme stratili kus nášho národného tela. Slováci videli, že len jednota ich zachráni. Preto sa v Žiline dohodli všetky slovenské strany a vľali sa v jednu stranu národnej jednoty v Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu. Žiadali aj autonómiu, ktorú pražská vláda dala keď videla takú jednotu. 6. októbra dostalo Slovensko svoju autonómiu a autonómnú vládu na čele s Dr. Tisom. To o čo bojoval Hlinka 20 rokov, sme konečne dosiahli. Ovšem nebolo to bez otrasov a zmien. Naša dedina ich tak veľmi nepocítila Hlinkova garda bola založená až v novembri, keď sa chlapi vrátili z vojny. Oduševnenie bolo veľké, zvlášť keď vláda prišla do Bratislavy. I bývalí politickí protivníci sa tomu tešili. Ku zjednoteniu vodcov sa pripínalo aj zjednotenie ľudu

20. novembra bola nedeľa slovenského zbratania. Jaslovce, Bohunice a Paderovce ju odbavili spolu pri škole, kde k ľudu prehovorili starí predsedovia strán, pán notár František Machovich, Cyprián Lužák učiteľ z Paderoviec a k mládeži Šimon Valovič, učiteľ. Po nedeľi zbratania sa skutočne zabudlo na staré straníctvo a ľudia žili pekne v svornosti.

Branná pohotovosť štátu a okyptenie Slovenskej krajiny

V sobotu 21. mája ako hrom do nášho dedinského pokoja zasiahla správa, že v noci museli niekoľkí chlapi narukovať. Občania stále sledovali vývoj pomerov i to, že hranice ČSR sa otriasajú. Nastalo niekoľko dní úzkosti a neistoty. Vláda začala vyjednávať s nemeckou menšinou, ktorá sa chcela pridať k Nemecku, preto lebo žiadala od vlády maximálne požiadavky štátoprávne. Počas vyjednávania sa troška vyjasnilo, ale každý deň sme počúvali správy o pojednávaní, ktoré bolo veľmi zložité a obťažné. Vojaci záložníci sa vrátili domov. V lete ich zase zavolali na mimoriadne cvičenie. Úzkosť a neistota trvali až do Hitlerovej reči. Pojednávanie s nemeckou menšinou bolo prerušené, vodcovia Henlein a iní utiekli do Nemecka. Hitler potom kategoricky žiadal od ČSR sudetonemecké kraje. Zase brali v noci záložníkov do zbrane. Od 12. septembra do 22. septembra boli v zbrani všetky mladšie ročníky i z našej dediny. Tých, ktorí sedeli na hraniciach v studených objektoch nezaznala už správa o všeobecnej mobilizácii do 40. roku, ktorú vyhlásil prezident Beneš dňa 23. septembra v noci. Ľudia, ktorí počúvali rádio, ihneď správu o mobilizácii rozhlásili po celej obci. Chlapi povstávali a pili v šenkoch až do rána. Zmobilizovaných bolo v Bohuniciach 8 v Paderovciach 1 a údaje o počte v Jaslovciach nie sú uvedené. Na druhý deň

V BÝVALEJ ŠKOLE BOLA POČAS VOJNY NEMOCNICA

ich autá odvážali ku plukom. Nasadali pri škole. Tam sa s nimi lúčili ženy aj deti. Veru plaču bolo mnoho. Po vyhlásení mobilizácie museli gazdovia aj kone odovzdávať. Odovzdávali ich do Trnavy. Z Paderoviec nebol odvedený žiadny kôň, ale bolo vzaté auto p. správcu školy.

Počas mobilizácie bolo u nás vojsko iba na krátko. Asi týždeň sa u nás zdržala jednotka útočnej vozby, ktorá mala tanky a autá za kostolom a pri škole. Vojaci bývali aj v škole, takže sa vtedy nevyučovalo. Život v našej dedine bol smutný, veď tí najlepší synovia a otcovia boli preč. V niektorých domoch zostali iba ženy a deti. V tom čase boli práve sŕne jesenné práce, ktoré nemal kto robiť. Muži a kone boli preč. Vojenská správa po demobilizácii vypomohla tunajším sedliakom niekoľkými záprahmi. Už sa neplakalo, ale hŕby občanov postávali pri rádiách, aby počúvali správy tlačovej kancelárie z Viedne. I hody boli, ale nebolo chuti do zábavy. Do tohto ovzdušia zapadli slová rádia o vyjednávaní v Mníchove, že Československá republika musí odovzdať sudetské územie Nemecku. Onedlho predložil však Hitler nové požiadavky a s nimi aj požiadavky poľské a maďarské.

Mníchov vyvolal u väčšiny obyvateľov, hlavne žien uspokojenie, ale zároveň aj rozhorčenie nad tým, ako hanebne jednali s nami veľmoci. Slováci sa mali dohodnúť s Poliakmi a Maďarmi sami. Naši slovenskí

diplomati vyjednávali s nimi. Ale nedohodli sa, zvlášť s Maďarmi. Preto sa dali do rúk veľmociam Nemecka a Talianska. Tie rozhodli, ale pre nás Slovákov, veľmi nešťastne. Vtedy sme stratili 300.000 Slovákov a žirne roviny na juhu. Doma ľudia počúvali rádio a nechceli svojim ušiam veriť, keď počuli, že Slovensko bude aj na severe aj na juhu krváčať. I tí, ktorí boli doma, boli by išli ihneď bojovať, aby sa to len nestalo. Ale museli sme sa uspokojiť, keď nám to naši vodcovia hlásili. A zo zúfalého hnevu zostala nám verná rodoláska, odhodlanie vydobýť naspäť stratených Slovákov a zovretá tvrdá päsť. Občania počúvali správy o nových hraniciach s tvrdým odhodlaním v očiach a rozhodnou tvárou. Cítili všetci, že sa musia lepšie zomknúť, aby mohli raz uderiť. Neskoro v noci po dlhých debatách a smutných úvahách sa vracali od prijímačov domov.

Zatiaľ vláda nariadila demobilizáciu. Vojsko tiahlo z juhu na sever, u nás sa však neusadilo. Prichádzali správy o kolonistoch, o ich útrapách a odpor Slovákov oproti Maďarom rástol. Záložníci najstarších ročníkov prichádzali domov. Do Vianoc boli už všetci doma. Dali sa zapísať do Hlinkovej gardy s úmyslom, s ktorým sa vracali z vojny: Vydobýť všetko stratené. Ženy a deti sa radovali, že zas majú doma svojich. Štát vracal i kone a autá. Život sa vracal do normálnych kolají.

ROK 1939

V apríli a v máji bolo mnoho dažďov. Na jeseň v októbri tiež bolo mnoho dažďov. Preto sa jesenné práce predĺžili. Najvyššia teplota bola 9. júla + 45 stupňov.

V tom roku zomrelo v Bohuniciach 8 ľudí, narodilo sa 16.

Na jar odišlo niekoľko robotníkov do Nemecka. Z Bohuníc ich bolo 6. Michal Pašek so ženou a sestrou, Ľudovít Pašek, Ernest Valovič, Jozef Magula, z Jasloviec Ján Remža ml. Anton Hutta, Ernest Géc, Štefan Fančovič, Ferdinand Michalička a z Paderoviec údaje nie sú uvedené.

Po zaberaní južného Slovenska 2. novembra Maďari popáchali ohavné ukrutnosti na slovenských kolonistoch, ktorí tam dostali prídely z parcelácie grófskych veľkostatkov. Povyháňali ich z majetkov, mnohých zbili a najhoršie ukrutnosti na nich popáchali. Z týchto ubožiatok i k nám boli vládou pridelené 2 rodiny, dokiaľ sa ich majetkové veci v Maďarsku nevyriešia cestou diplomatickou. Za pobyt im bol pridelený „Ferenc“ – Františkov dvor na Zlíne. Veľkostatok im bol nútený pridelit' 54 honov. Sú to rodiny Feješ a Zelman.

Štátoprávna zmena 14. marca 1939

Dňa 18. januára bol slávnostne otvorený prvý slovenský snem. Slávnosti sa zúčastnili aj niektorí občania z Bohuníc, z Paderoviec nikto a v jaslovskej kronike sa takéto údaje nenachádzajú. Ostatní počúvali doma pri rádiách a aspoň dušou boli prítomní tomuto slávnostnému historickému faktu.

Po 6. októbri 1938 sa zdalo, že nad Slovenskom vykvitnú ešte krajšie časy. Česi odchádzali a ich miesta zaujímali Slováci. V úradoch a na ulici znel slovenský pozdrav „Na stráž“ a na prsiach mal takmer každý Slovák odznak dvojkríž – znak samostatnej a povedomej slovenskej vôle. Do Čiech sa valili hŕby vystahovalcov z územia obsadeného Nemeckom, Maďarskom, Poľskom a zo Slovenska. Česi sa zo začiatku chovali dosť pokojne, iba s odporom rozprávali o slovenskej autonómii. Ich reči niekde prechádzali v hádky a neskôršie v ozbrojený odpor. Zvlášť potom, keď Dr. Tuka a Šaňo Mach vyhlásili, že Slovákom autonómia nestačí, že

Slováci chcú samostatný štát. Česi, ktorí viedli v ČSR, nemohli sa zmieriť s týmto stavom a 10. marca zorganizovali puč, ktorým sa chceli znova stať pánni situácie na Slovensku. Zosadili vládu Dr. Tisu a vyhlásili na Slovensku štátárium (stanné právo) a diktatúru. Úradníci, četníci a vojaci i iní, ktorí museli po 6. októbri zo Slovenska odísť defilovali spoločne v četníckych uniformách znovu dobiť Slovensko. Puč sa však nepodaril. V Bratislave a v iných miestach odkiaľ pobrali vedúcich Slovákov a gardistov na Moravu a do Čiech do väzenia, vznikol živelný odpor a otvorený boj, vedený vysokoškólakmi a Hlinkovou gardou. Mládež organizovala odpor všetkých Slovákov proti týmto votrelcom. Padol i život. Gardista Anton Kopál bol zabitý pri hrdom odpore Slovákov v Bratislave. Na dedinách v dňoch 10., -14. marca panovala hrozná úzkosť a neistota. Ľudia, nepočujúc meno Dr. Tisu a Sidora, veliteľa Hlinkovej gardy, nevedeli čoho sa držať. Ale rádiu, v ktorom bol duch československý, nikto už neveril. Celé 3 dni mala Hlinkova garda pohotovosť pri rádiu a pri cestách. Hlinková garda z Bohuníc držala pohotovosť pri škole. Všetci sme boli strnutí a v úzkosti, čo bude ďalej. Z Bratislavy a z Trnavy išli zvesti o bojoch. To už i tak úzkostlivú hladinu ešte viac rozbúrilo. Celé 3 dni a 3 noci sme presedeli pri rádiu a čakali sme ukludňujúce slovo. Konečne prehovoril do rozhlasu Karol Sidor. Napätie sa uvoľnilo, ale reč Sidora nás úplne neuspokojila. Slováci sa uspokojili, keď im sľúbili, že českí četníci odídu a zajatí Slováci sa vrátia. Do Nemecka utiekli Dr. Ferdinand Ďurčanský a Karol Murgaš, odkiaľ utvrdzovali Slovákov svojimi rečami. Do neistoty vpadla cesta Dr. Tisu k Adolfovi Hitlerovi 13. marca bolo ticho. Po návrate Dr. Tisu sa zišiel slovenský snem a jednohlasne sa uzniesol, že Slovensko sa odtrhuje od ČSR a stáva sa 14. marca 1939 samostatným štátom. Nastalo uvoľnenie. Česi sa odberali zo Slovenska. Českí vojaci sa lúčili. Mnohí aj plakali, lebo vedeli, že oni, ľud, nemôžu za to zlé, čo porobili diplomati a politici. A hoci sme boli samostatnému štátu veľmi radi, predsa nám bolo týchto ľudí ľúto. Nebolo však kedy na citlivúškarenie. Samostatný štát, ktorého sme nemali od dôb Pribinových, bol cieľ ktorý nás opojil, že sme v prvé dni na všetko zabudli. V Bohuniciach sa zišla Hlinková garda a občianstvo v škole, kde k nim prehovoril notár František Machovich.

Slovenský štát bol utvorený, bolo treba zaň pracovať so všetkými silami. Najmladší štát Európy ako malá lodička vplával do mora štátov so samostatnými dejinami a vladármi.

ROK 1940

Začiatok roka doniesol veľké snehové záveje. Po snehu prišla tuhá zima, vetry a fujavice. Cesty boli zafúkané a autobus nemohol chodiť do Trnavy od 6. januára do 15. marca. Na Zlíne (kedysi tam boli serpentíny, teraz je to už rovná cesta) boli steny z cesty vyhádzaného snehu až do 6 m do výšky. Sneh sa tam udržal až do mája. Stromky väčšinou pomrzli. Na trnavskej ceste pomrzli všetky slivky. I v dedine pomrzli stromy na 80 %. Zima bola neľútostná, dreva bolo málo. Pri Blave sa stromy trátili. Vo februári bolo -25 stupňov. Jarné práce sa oneskorili, lebo sneh bol ešte v apríli na poli. Celý rok bol zvláštny. Na jar veľa pršialo, leto bolo slabé – mnoho dažďa. Žatvy sa oneskorili o 2 a pol týždňa oproti iným rokovi. Pre nepriaznivé počasie sa zhoršila aj úroda.

15. decembra bolo sčítanie ľudu. Bohunice mali 632 obyvateľov. Sú všetci Slováci okrem 7 Židov, 3 Nemcov. Náboženstva sú katolíckeho, iba na Ferenci sú babtisti a evanielisti (kolonisti), Jaslovce mali 594 obyvateľov, ktorí sú všetci Slováci a katolíci a v Paderovciach bolo napočítaných 368 obyvateľov. Všetci sú slovenskej národnosti a rímskokatolíckeho náboženstva.

Len čo sme poschovávali meče do pochvy, museli sme ich znovu vyťahať. Čechy a Morava sa dostali pod nemecký Protektorát a Podkarpatskú Rus, keďže sa k nej nik nehlásil, zaujali ju Maďari. Maďarom to však bolo málo. Mysleli, že i Slováci sa im poddajú bez boja, ba že na nich čakajú. Išli s bielou zástavou a Slováci na východe sa divili, čo sa robí. Avšak boli tam aj ľudia, ktorí Maďarov vítali. Boli to Židia. Slovensko sa vzburcovalo a dobrovoľníci a gardisti sa hrnuli na východ. Maďari si vybrali vhodný okamih, keď nás opustili Česi, keď armáda bola dezorganizovaná. Mysleli si, že Slováci sa nebudú vedieť hýbať. Ale kde chýbala organizácia, tam nechýbalo odvahy a udatnosti. A po troch dňoch už hnali naše bodáky, letky a tanky roty maďarských „vífazov“. Vznikli prudké boje, v ktorých padlo hrdinsky niekoľko Slovákov a malá hŕstka Slovákov neraz zahnila roty Maďarov. Najkrajšie divy udatnosti robili naši letci, ktorí sa mstili za bombardovanie Spišskej Novej Vsi, kde zahynulo i niekoľko civilistov. Všetky svetové noviny písali o tejto ukrutnosti a niekoľko slovenských letcov dalo dobrú odpoveď za toto bombardovanie. Bol to nerovný boj proti presile, ale hrdinský. Navždy bude hlásať lásku Slovákov k svojej vlasti a odhodlanie získať všetko slovenské naspäť. Vlaky sa plnili vojakmi a gardistami už riadne organizovaným vojskom, keď bol boj zlikvidovaný diplomatickým zásahom Nemecka a Talianska. Zas sme stratili 40.000 duší slovenských. Padol Stakčín, Pavlovce a Sobrance. Krvavé hranice na juhu a východe sú večným výkričníkom pre všetkých Slovákov. Výkričníkom, ktorý nás bude večne upamätávať, kto sa vrhol na nás ako lačná hyena keď sme mali najviac starostí. Vtedy rukovala aj Hlinkova garda z Bohuníc ale aj Hlinkova mládež z Jasloviec vyberala ale len do Trnavy na jeden deň. Po tomto zásahu život na Slovensku išiel riadnym tempom a ozaj živým krokom. Vypísaná pôžička na hosp. obrodu mala aj u nás úspech. Vyberala aj Hlinkova Mládež.

Na jeseň bola znovu mobilizácia. 1. septembra začala vojna nemecko-poľská. Slováci po boku Nemcov, ktorí nás vzali po 17. III. 1939 pod svoju ochranu na 25 rokov, bojovali proti Poliakom, aby dostali naspäť to, čo im pažravosť poľských „bratov“ urvala. Po vojne sme dostali naspäť Javorinu. Slovenský sever sa vrátil naspäť a dopojil sa do čulého života mladého Slovenska.

Po poľskej vojne, v ktorej Poľsko prehralo vyvolil si slovenský národ svojho vodcu Dr. Jozefa Tisu. 26. októbra za prvého prezidenta slobodného Slovenska. I z našej obce tam boli 2 účastníci.

Vojna

Po poľskej vojne vyhlásili vojnu Nemecku aj Franciia a Anglia. Na jar 1940 obsadilo Nemecko Belgii, Holandsko, Nórsko a Dánsko. Po nich prišiel rad na Franciu, ktorá po 33 dňoch prosila o prímerie. Aj z Bohuníc bolo narukovaných niekoľko chlapov mladších ročníkov. Správy o úspechoch nemeckého vojska, o vojne vo vzduchu a na mori naši občania počúvali v rádiách. Po mesiaci sa záložníci vrátili domov.

Vojna doniesla so sebou nedostatok mydla, ryže a iných vecí, ktoré sa dovážajú z cudziny. Od 1. júna boli zavedené lístky na cukor. Dávka na osobu bola 1 kg na mesiac a od 1. novembra 1,5 kg na mesiac. S nedostatkom niektorých vecí začali obchodníci špekulovať, predávať po boku a predražovať. Na predražovateľov boli určené ťažké pokuty a tresty.

Po premožení Francie zasa nastal pokojnejší život. Život sa dostal do riadneho tempa. O tom, že vojna zúri ďalej sa občania dozvedeli iba z novín a rádia a zo zdrazenia niektorých vecí, hlavne tkanín.

Vedľa školy si postavil dom a zriadil pekáreň Michal Bubán z Jasloviec.

ROK 1941

Bola dlhá zima. Teplé dni boli oba v prvej polovici marca, kedy stačili u nás posiať. Jar bola studená a mokrá. Vo vyššie položených aj v susedných obciach siali neskôr – až v apríli. Žatvy sa oneskorili o 2 týždne.

V roku 1940 Slovensko pristúpilo za člena Trojpaktu (Nemecko, Taliansko, Japonsko) a tým prevzalo všetky povinnosti vyplývajúce z členstva Trojpaktu, medzi iným aj vojenská pomoc členom Trojpaktu. Členmi jeho sú aj Rumunsko, Maďarsko, Bulharsko. Vojna na západe sa skončila a len správy o bitkách na mori nám ukazovali, že vojna trvá. Najväčší diplomatický tlak bol robený na Balkán, kde sa bili o prvenstvo Nemecko a Anglia spolu s Americkými spojenými štátmi. Už sa zdalo, že Nemecko tam bez boja získa pôdu a vplyv, keď Jugoslávia pristúpila za člena Trojpaktu. Ale hneď po podpísaní Trojpaktu vznikla v Juhoslávii revolúcia s nepriateľským zameraním proti Nemecku. Nemecko sa odhodlalo zbraňou vyčistiť Balkán od Angličanov a prinútiť Juhoslávii k poslušnosti. 6. apríla prekročilo nemecká a talianske vojsko juhoslovanské hranice a 18. apríla bol koniec Juhoslávie. Na jej troskách vznikol samostatný chorvátsky štát. Grécko padlo tiež za 11 dní. Onedlho

nemeckí parašutisti obsadili Krétu za ťažkých bojov s prchajúcimi Angličanmi. Hneď po vyčistení Balkánu tiahlo nemecké vojsko na sever k ruským hraniciam. Rusko a Nemecko uzavreli priateľskú zmluvu, ale každý cítil, že je to priateľstvo iba z prinútenia. 22. júna vtrhlo nemecké vojsko do Ruska, chcúc premôcť svojho najväčšieho a zákerného nepriateľa ruských bolševikov. Úspechy nemeckých zbraní boli hneď na začiatku jedinečné a na konci roka 1941 držala už nemecká armáda vo svojej moci územie na čiare Leningrad – Moskva – Rostov. Slovinci ako členovia Trojpaktu, tiež rukovali na pomoc proti bolševikom. V Rusku zostávalo len aktívne vojsko, ktoré bolo zmotorizované. Slovenské vojsko bolo v úseku na Ukrajine. Z našej obce tam bolo narukovaných 10 chlapov. Boje ešte trvajú.

Vojna privedla ďalšie obmedzovanie v nákupe šatstva a potravín. V júli bol obmedzený nákup múky a pridelovalo sa veľmi ťažko pracujúcim 10 kg mesačne, ťažko pracujúcim 8 kg a ľahko pracujúcim 7 kg múky. Cítiť zvlášť nedostatok podošvovej kože. Tkaniny zdraželi o 50 – 100 %.

ROK 1942

Prvý sneh padal 5. decembra. V januári a vo februári boli veľké zimy. V lete až do polovice októbra vôbec nepršalo. Jeseň bola suchá a dlhá.

Vojna trvá. Tuhých bojov na Kaukaze sa zúčastnili aj naši chlapci. Zúčastnili sa aj ústupového boja na Kaukaze. Vojnové pomery dobiehajú aj na našich občanov. Musia odovzdávať štátu z úrody. Nechajú im len na živobytie a chov dobytky. Monopol výkupu má Slovenská obilná spoločnosť.

Životná úroveň najmä v bývaní a v jedení sa zvýšila. Je pravda, že život-

ná úroveň sa čiastočne zdvihla ešte pred vojnou. V každom dome majú v nedeľu tri chody polievku, mäso s prívarom (omáčkou) a koláče. Pred 20-30 rokmi koláče sa jedávali iba na veľké sviatky. Celá životospráva je rozumnejšia. Občania neutrácajú peniaze len v hrách a pijatikách, ale doprajú si dobrého jedla a čistého, zdravého bytu.

Občania museli odovzdávať obilie. Aby sa nerobili podvody ku mláťačkám boli určení komisári, ktorí vážili a zapisovali všetko obilie. Pre múku sem chodili až od Ružomberka.

ROK 1943

Zima bola mierna. Jeseň sa oddialila, ešte 6 decembra bolo teplo ako na jar.

Vojna hubí a ničí ďalej. Chválabohu je od nás ešte ďaleko, takže jej biedy bezprostredne necítíme. Veď cudzinci sa o Slovensku rozprávajú, že je oáza Európy. Producenti sa majú veľmi dobre, lebo predávajú s veľkým ziskom. Horšie sú na tom úradníci a robotníci. Robotníci mestskí síce zarábajú 70 – 100 korún denne, ale v mestách je veľká drahota. Toho

roku vojna dosiahla svojho vrcholu. V zime Nemci boli obklúčení a porazení v Stalingrade. Odvtedy sa striedajú útoky s ústupovými bojmi. Zase padli do rúk Rusov Stalingrad celý Kaukaz, Rostov, Smolensk, Dnepropetrovsk, Kyjev atď. Doma vojnu necítíme, uvedomujeme si to iba vtedy, keď potrebujeme lístky na obuv, cukor, múku a gumu, alebo keď dostaneme pozdrav z frontu. Sediaci sa vyplácajú z dlhov a nakupujú hospodárske stroje.

ROK 1944

Počasie bolo normálne. Žiadnych výkyvov nebolo. Úroda bola dobrá. Pri mlatbe boli zase dozorcovia ako v r. 1942 a 1943.

Vojna sa k nám blíži. Nemci ustupujú po rovinách Ukrajiny a v lete boli zatlačení až do Rumunska a Poľska. Na Slovensku cítiť už iný vzduch.

Ludia sú nepokojní. Letecké boje sa už odohrávajú aj nad Slovenskom. V lete v júni bola bombardovaná aj Bratislava a Dubová – rafinéria nafty. Hukot úžasného množstva anglických a amerických lietadiel dáva tušiť že aj u nás už nebude pokoj, že aj u nás už nastanú časy vojny. Avšak ešte viac tomuto nasvedčovalo, že sa blížila fronta, že sa blížili k nám

TOPOĽČIANSKA POSÁDKA PRED ODCHODOM DO SNP. JÁN BOHUNICKÝ STOJÍ PRVÝ VĽAVO.

Rusi. Myslelo sa, že ustupujúci Nemci budú brať všetko možné. V júli letelo veľké množstvo lietadiel amerických a anglických a odlahčili si zo svojho nákladu (iste bolo pokazené) medzi Jaslovcami a Malženicami. Lietadlá zhadzovali aj zápalné bomby na úrodu. Mnoho ich padlo v Radošovciach pri majeri Havkáč. Vzduch na Slovensku bol ako nabitý elektrinou. Každý cítil, že sa niečo stane. Súboje nemeckých lietadiel s anglickými a americkými boli zálostné pre Nemcov. Nemci stratili vládu nad vzduchom. V decembri 1944 nemeckí letci použili na pristávanie lietadiel lúky medzi Paderovcami a Radošovcami ako poľné letisko. Letci boli ubytovaní v Paderovciach a Radošovciach. Doma každý vedel, že Nemci prehrali už pri Stalingrade a rozprávkam o nových zbraniach neverili. Mnoho ľudí cítilo, že Slováci musia niečo urobiť, aby sa dostali z nemeckej nadvlády. Musia sa pridať k svetlu, ktorý bojuje proti Nemcku. A tak vzniklo proti Nemcom povstanie, ktoré sa rozšírilo z Banskej Bystrice po celom Slovensku. Trnavská posádka sa tiež celá pridala k povstaniu. Z našej obce bolo narukovaných veľa záložníkov v Trnave, ktorí všetci sa zúčastnili povstania. 29. augusta trnavská posádka ustupovala do stredného Slovenska. Všetky správy o tom podal miestnym občanom Rudolf Sýkora, narukovaný v Trnave, ktorý prespal doma ešte 29. augusta a ráno pokračoval na motocykli za svojou posádkou. Povstania sa zúčastnili Rudolf Sýkora, Anton Hutta, Dominik Michalička, Vojtech Gajarský, Karol Žigraj, Emil Valovič (č. 25) František Valovič (č. 87), Ján Ryška, Ján Rapant, Ladislav Rapant, Teofil Matovič, Jozef Hrabina, Štefan Zachar, Štefan Lehen. Z Paderoviec to boli Viktor Remenár, Štefan Orviský a nevojak Jozef Hornák. Zúčastnili sa bojov pri Prievidzi, Hronskom sv. Kríži, Žarnovici, Banskej Bystrici, Zvolene, Poľane, Strečne.

Keď 28. októbra bolo povstanie Nemcami potlačené, povstanci boli odvezení do Nemecka. Boli to Anton Hutta, Karol Žigraj, Dominik Michalička, Ján Rapant, Ladislav Rapant, Ján Ryška, Ján Janas.

Vrátili sa z Nemecka až v máji a v júni 1945. Boli v zajateckých táboroch v Nemecku.

Po potlačení povstania a po vyhnaní povstalcov do hôr Nemci sa začali hrnúť aj do našich dedín. Už 1. novembra prišla prvá čiastka. Tí sa usadili na veľkostatku v Bohuniciach. Ale fronta sa blížila, Sovietske jednotky spolu s čsl. Armádou gen. Svobodu cez Duklu prešli na východné Slovensko a obsadili ho. Do zimy sa Rusi dostali k nám celkom blízko, lebo hukot ich kanónov sme pred Vianocami počuli celkom zreteľne. Boli už vtedy pri Leviciach. Súboje lietadiel boli častejšie. 2 anglické lietadlá spadli v Malženiciach. Avšak zima a sneh prekazili vládu Nemcov. Nemci už neverili na Slovensku nikomu. Všetky dediny boli obsadené nimi. Bývali po domoch, najviac ich však bolo v Bohuniciach v škole a

na veľkostatku.

VRAK LIETADLA PRI MALŽENICIACH

Nemci dúfali, že Rusov zastavia v Malých Karpatoch, preto od jesene až do jari 1945 sa kopali pred Karpatmi zákopy pre ustupujúce nemecké vojsko. Zákopy chodili kopať aj z našej dediny každý deň. Asi 60-70 chlapov. Vozili ich na vozoch a prácu im platili v korunách. Všetky práce tam viedli Nemci. Naši občania kopali zákopy v Dehticiach a v Naháči. Pred leteckými náletmi sa presťahovalo niekoľko obyvateľov z miest. Boli to evakuanti z Trnavy a Bratislavy.

ROK 1945

Okolo 26. februára sa začali topiť snehy. Bolo teplo. Blava sa vyliala na oba boky a tiekla lúkami a pasienkami a na druhej strane po záhumňách. Zaplavila úplne záhumnia i domy Michala Ryšavého, Františka Sýkora a Ignáca Matoviča a odtiaľ cez cestu sa tiahla do Jasloviec okolo domu Jozefa Valoviča č. 88. Spúšť pri Adamcovom mlyne musel byť úplne otvorený a povalený, aby prúdy vody mohli odtečiť. Voda tiekla prudko a iba pomoci hasičov a občanov možno ďakovať, že sa nebezpečie nezväčšilo. Najviac utrpel vtedy dom Františka Sýkora, kde sa vnútorné steny úplne zvalili, takže tam vôbec nemohol bývať.

Vojna sa blížila. Nemcom sa neľúbilo, že je mnoho chlapov doma. V januári bola nariadená mobilizácia. Rukovali iba chlapci z rovín. Boli odvezení do Talianska, čiastka do Maďarska na kopanie zákopov. Zbrane nedostali. Nemecké vojsko robilo razie a chlapov, ktorí nenarukovali v januári pobralo do Nemecka. Chlapci, ktorí boli v povstaní, sa museli skrývať. Nemci boli všade. Po motorizovaných jednotkách, ktoré boli v majeri, prišla pechota a tankisti, ktorí boli v škole. Bývali aj po domoch. Červená armáda postupovala aj v zime. Na lúkach medzi Paderovcami a Radošovcami mali Nemci svoje letisko pre 12 dopravných lietadiel. Tieto lietadlá odleteli 10. februára 1945. V marci bolo ticho ako pred búrkou. Nemci sa stali nervóznymi a tankisti sa chystali vraj na boj kdesi k Nitre. Nemali už veľkej chuti. V posledný týždeň marcový, ktorý bol veľkonočným týždňom, v utorok prichádzali vojaci z Maďarska domov. Išli pešo a všade rozprávali ako sa fronta všade rúti. Na Zelený štvrtok začali obcou prechádzať od Malženíc dlhé prúdy vozov s volskými a konským potahom, plné obilia. Za vozmi boli poväzované kravy a iný dobytok. Vozy zhustli v piatok a v sobotu. Prechádzali a takmer vôbec sa nepretŕhali. V noci z piatka na sobotu a zo soboty na nedeľu nocovali po záhumňách motorizované jednotky. Tieto noci boli zvláštne. Ohne bolo vidieť na všetkých stranách, lebo rakety a ohne padali aj na Trnavu. V diaľke na juhu bolo vidieť prstence striel – ruských „kaťuší“. V nedeľu nemecké vojsko na vozoch, autách a peši utekalo po ceste od Malženíc. Ruské lietadlá Raty ich stále napádali a oni boli úplne bezmocní. Utekali aj poľnými cestami. V nedeľu dopoludnia chlapci takmer všetci utiekli do poľa za Blavu, lebo ktosi skríkol, že Nemci budú brať chlapov. V poli sa zakopali a prečkali do večera. Nemci však sa zaoberali iba svojím útekom.

V domoch ľudia pozakopávali šaty do jám, aby ich ochránili pred ohňom. V noci z nedele na pondelok bolo počuť veľa buchotu a ohňov na okolí. Ráno v pondelok sa pechota nemecká pomiešaná s Maďarmi zakopávala pred Jaslovcami. Na okraji Jasloviec postavili kanóny. Bolo jasné, že chcú Rusov zastaviť, aby ich mohli úplne zastaviť na Malých Karpatoch. Ľudia sa poschovávali v pivniciach a v úkrytoch porobených na humnách. Ruské Raty stále hučali a bombardovali Nemcov. Nemci mali pozorovateľňu na kostole. Asi o 10. hod. ráno bolo počuť buchot gulometov od Blavy medzi Jaslovcami a Malženicami. Predné ruské hliadky narazili na Nemcov. Dotyk bol zjednaný.

Potom nastalo ticho. Nemci zháňali chlapov kopať zákopy do prvej línie do Jasloviec. Čiastku chlapov vzali na cestu, ktorá vedie od Špačiniiec do Dolného Dubového. Chlapci utekali ako mohli. Popoludní Nemci vystrelili niekoľkokrát z diel v Jaslovcach. Potom nastalo ticho. Nemci behali a brali kone po domoch. Bol pekný čas. Slniečko svietilo. Ľudia zabudli na ostražitosť a povychádzali von. Asi okolo 6 hod. poobede hvízdla prvá rana z dela a padla v Bohuniciach pred dom Františka Varinského. Tam stálo niekoľko chlapov a žien. Rana zabila týchto:

Terézia Varinská, Agneša Varinská a jej syn Eligius Varinský, Ladislav Járossy, syn p. učiteľky Járossyovej, Rozália Ryšková, Danihel Ondrej. František Varinský mladší, manžel Agneši Varinskej bol ranený a zomrel o týždeň.

V Jaslovcach padla jedna strela na dom Jozefa Lehotu č. 8, iná na dom Karola Valoviča č. 35. Poranila Jozefa Lehotu a Štefana Kosmála, ktorý v dôsledku toho aj zomrel.

V Paderovciach nebol zasiahnutý žiadny dom a nie je ani údaj či priamo pri oslobodzovaní obce niekto zahynul.

Ľudia videli, že to začína naozaj, preto sa poschovávali. Rany hvízdali a dopadali do Jasloviec a do Bohuníc. Padali väčšinou do ulice. Strely potrhali telefónne a elektrické vedenia. Nemci sa chystali opustiť obec. Predtým ešte vyhodili do vzduchu most cez Blavu a most pri bývalej tehelni pri potoku Graba do Paderoviec. Ruské vojská prišli najprv od Špačiniiec, potom asi doobeda okolo 10 až pol jedenástej od Malženíc. Zvítanie s nimi bolo priateľské a srdečné. 24. od 20. – 20.30 hod. ruské hliadky prehliadali domy, či nie sú v nich Nemci a tiahli ďalej. Skoro ráno v utorok 3. apríla ruskí lekári liečili raneného Lehotu. Plná obec je ruského vojska. Ľudia s nimi rozprávali a dávali im občerstvenie. Posmeľovali našich, že už je po vojne a že teraz nám už musí byť lepšie. A keď sa mykáme pri výstreloch, utešujú nás. „Neboj sa, to naše kaťuše“. Hovorili to s hrdosťou, lebo dobre vedia, že nielen kaťuše, ale odhodlanosť a vytrvalosť zahnila Nemcov, ktorí dotiaľ porážali Poliakov, Francúzov, Angličanov.. Až v utorok ráno zbadali občania, že Nemci zničili mosty. Socha sv. Jána Nepomuckého, ktorá stála na moste nad Blavou ležala v Blave. Z iniciatívy Františka Sýkora bola neskôr opravená a postavená vedľa mosta.

Nemci sa mienili zadržať na Malých Karpatoch, ale Rusi ich hnali ďalej. Od Kátloviec až do hôr sa začali nové väčšie boje. Výsledok bojov bolo niekoľko ranených, pre ktorých bola zriadená nemocnica na fare a v škole u Furstu. O nemocných sa starali ruskí ošetrovatelia. Ale aj naši občania vypomáhali v nemocnici. Zranených Rusov zomrelo 28 a boli pochovaní na Bohunickom cintoríne. Nad ich hrobmi postavili drevené mohyly s päťcipou hviezdou s nápisom mien na tabuľkách a s týmito slovami:

**Oni upali za slobodu
i nezávislosť našej
rodiny v borbe proti
nemecko-fašistickým
zachvaščíkom.**

V preklade - Padli za slobodu i nezávislosť našej vlasti v boji proti nemecko-fašistickým votrelcom

Všetci boli pochovaní v piatich hrobch:

Hrob č. 1

- Kurjačin
- Kompušej
- Nesterov
- Babuljov
- Marin
- Lemonov
- Chorinov
- Neizvestnij – nezvestný

Hrob č. 2

- Ivančuk
- Neizvestij – nezvestný
- Dočenko
- Ščastivoj
- Loskutov

- Ušakov
- Jagodnij
- Moskovčuk
- Markov
- Perov

- Levčenko, nar. 1925
- Biptolirov, nar. 1921
- Stepanov, nar. 1921

- Maslov, nar. 1921

Ich hroby však nezostali dlho v Bohuniciach. 2.2.1946 v piatok na hromnice všetkých vykopali a zaviezli na Ústredný cintorín do Bratislavy. Predné jednotky Rusov sa ponáhľali za ustupujúcimi Nemcami. Zostali tu jednotky delostrelecké ktorým v prvých dňoch naši občania pomáhali pri dovážaní streliva. Najdlhšie zostali vojaci v škole a na veľkostatku Po odchode prvých jednotiek organizovala sa divízia, ktorá postupovala smerom na Nové Mesto nad Váhom, ktoré ešte držali Nemci. Veliteľstvo tejto divízie bolo v Jaslovciach. Fronta rýchle postupovala a Ruské jednotky odchádzali. V majeri zostala malá posádka asi 6 vojakov. Mali sklad v škole až do konca mája. V majeri však zostali Rusi až do leta. Odišli až s jednotkami sťahujúcimi sa domov do Ruska. Po odchode jednotiek občania očistili polia od nábojov a mín. Jar bola už v rozkvet, polia volali. Práca na poli sa začala.

Po skončení vojny v auguste sa ruské vojsko vracalo domov. Prechádzalo tadiaľto aj rumunské vojsko. Obyvateľstvo ako prv, tak i teraz sa s oboma armádami priatelilo a usporiadalo im zábavu.

SÚPIS HROBOV Z ROKU 1945 JE ROZDIELNY
AKO ÚDAJE Z KRONIKY

Tunajší 40 ha veľkostatok, ktorý patril Eugenii Platten von Hallermundovej bol rozparcelovaný medzi robotníkov a maloroľníkov. Majitelia boli Nemci, preto ich majetok podliehal konfiškácii podľa zákona. Prednostné prideli dostali účastníci slovenského národného povstania a po nich najchudobnejší občania.

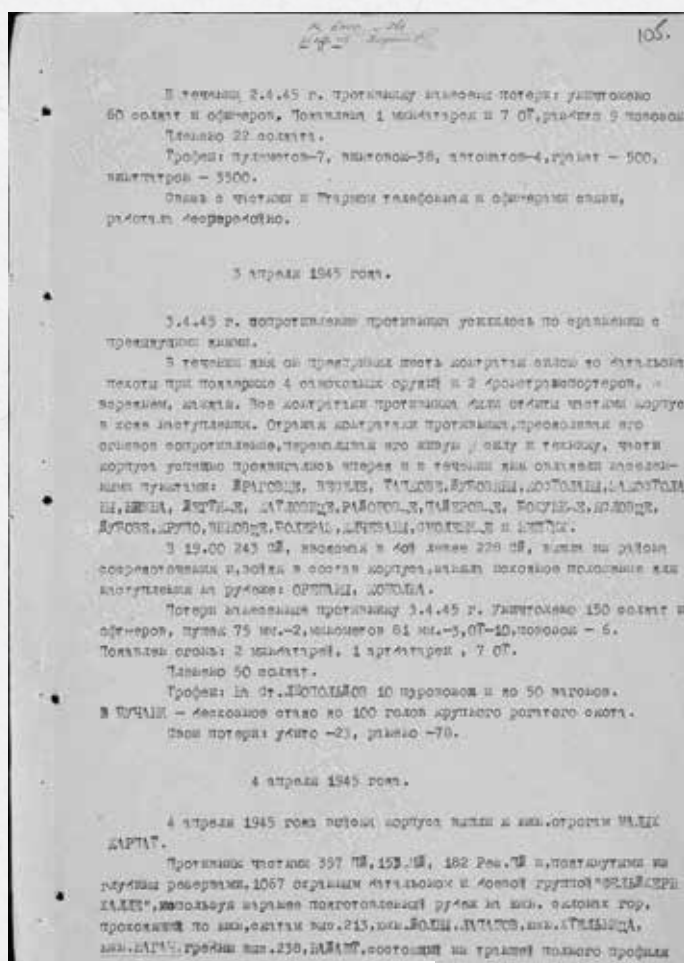
 **Доценко Спиридон
Гордеевич**
Поименный список захоронения
Дата рождения: __. __. 1905
Воинское звание: сержант
Дата выбытия: 04.04.1945
Страна захоронения: Словакия
Регион захоронения: Братисла
край
Место захоронения: Братисла
край, район Братислава-1, г.
Братислава, Военно-мемориал
комплекс "Славин"
Откуда перезахоронен: Богуни
Захоронение: 33132775

DOKLAD O TOM, ŽE
DOČENKO BOL
PREVEZENÝ
Z BOHUNÍČ NA SLAVÍN

Наградной документ
Дата рождения: ____1905
Воинское звание: гв. старшина
Военно-пересылочный пункт: 307 п.
с/о
Кто награждает: 307 гвардейской
стрелковой полк 110 гвардейской
стрелковой дивизии
Наименование награды: Медаль «За
отвагу»
Дата документа: 04.04.1945
Информация об источнике

DOČENKO MEDAILA

ZDROJ - ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA

POMNÍKY NA PAMIATKU ZOSNULÝCH V I. A II. SVETOVEJ VOJNE

Na Bohunickej ulici pred domom č. 28 stojí pomník na pamiatku padlej rodiny Františka Varinského počas druhej svetovej vojny.

Na pomníku je vytesaný nápis:

**Pochválená a zvelebená buď bez prestania najsvätejšia Trojica
Boh Otec, Boh syn a Boh Duch svätý na veky vekov Amen.**

POMNÍK NA PAMIATKU RODINY VARINSKEJ,
KTORÍ ZAHYNULI PRI VÝBUCHU BOMBY

Na paderovskom cintoríne sa nachádza pomník Jozefa Čukloviča, ktorý zahynul v deň bombardovania bratislavského závodu Apollo americkým letectvom. Na jeho hrobe je nápis:

**Tu odpočíva v Kristu
Jozef Čuklovič, nar. 9.III. 1911,
zomr. 16.VI.1944. Vrátil si sa ale
mŕtvy zabitý bombou ničivou.
Podľahol si strašnej smrti pa-
miatka nám bude večnou.**

Pri moste na novej cyklotrase smerom na atómové elektrárne stojí zrekonštruovaná socha sv. Jána Nepomuckého, ktorá bola poškodená pri vyhodení mosta počas 2. sv. vojny. Opraviť ju dal vtedy František Sýkora a obec ju v roku 2024 zrekonštruovala a osadila vedľa mosta.

Na paderovskom cintoríne sa hneď vľavo pri vchode nachádza pomník obetiam I. svetovej vojny s menami zabitých v I. svetovej vojne, na ktorom je nápis:

**Život ste obetovali,
víťazstva ste sa nedožili,
Boh nech vám ho vynahradí
1914-1918**

Podľa údajov v kronike v I. svetovej vojne zahynuli:

Paderovce

Augustín Čapkovič
Jozef Petrašovič
Karol Petrašovič
Anton Petrašovič,
Šimon Žigray,
Matúš Horvát
Libor Taliga
Augustín Kadlečík
Ján Vyskoč
Jozef Kosnáč
Pavel Vyskoč
Ján Remenár
Peter Čapkovič
Ján Hýbela
Ján Lužák
Michal Lackovič

Jaslovce

Rudolf Polakovič
Michal Nádaský
Karol Hutta
Tomáš Remža
Matej Vagovič
Štefan Ferenčík
Ján Gajarský
Michal Kusý
František Vagovič
Štefan Stríž
Peter Jablonický
Izidor Stríž
Michal Michalička
Pavel Pleško
Gašpar Chnápko
Ján Vanák

V Bohunickej kronike údaje o zomrelých v I. svetovej vojne nie sú uvedené.

POMNÍK NA PAMÍATKU PADLÝCH
Z I. A II. SVETOVEJ VOJNY

Záver:

Podľa Wikipédie v druhej svetovej vojne zahynulo cca. 72 miliónov ľudí. Z toho bolo 27 miliónov civilistov a 20 miliónov ľudí zahynulo v dôsledku vojny. V kronike našich obcí sa písalo, že je vojna, že je ďaleko, ale keď prišla k nám, tak zomierali ľudia. Aj teraz je vojna, zatiaľ nie je u nás, ale ľudia zomierajú v boji, na uliciach, ale taktiež od zimy a hladu. Vojna nemá víťaza. V mieri pochovávajú synovia svojich otcov, vo vojne otcovia svojich synov.

Francúzsky spisovateľ Louis-ferdinand Céline povedal:

**„Vojna je vzájomné hromadné
vraždenie miliónov ľudí, kto-
rý sa nepoznajú v záujme malé-
ho počtu ľudí, ktorí sa poznajú,
ale nevraždia sa navzájom.“**

PROTITANKOVÉ ZÁTARASY
PRI DECHTICIACH

PROTITANKOVÁ ZÁTARASA
PRI NIŽNEJ

Vysvetlivky:

ČSR – Československá republika

Demobilizácia – zrušenie vojnového stavu

Zlín – bola časť medzi Jaslovskými Bohunicami a Špačincami

Majer Havkáč – bol kedysi medzi Radošovcami a Nižnou

Velkostatok Ferenc – sa nachádzal na Zlíne

